

Verbs derivats (I)

D' entre el conjunt d'alteracions que sofreix el nostre llenguatge a causa de la influència de la llengua veïna, que hi exerceix una pressió constant, pel que fa al vocabulari, o potser diríem millor la morfologia, mereixen una atenció especial els mots derivats, agafant el terme en el camp dels verbs procedents de noms i adjectius, aquestes alteracions són prou nombroses i importants perquè valgui la pena d'intentar-ne una breu sistematització.

Volem centrar el nostre comentari en els verbs formats -a partir de noms i adjectius- amb la intervenció del prefix en -que és escrit em davant m b i p que a diferència d'altres prefixos, com són des o entre -desenterrar, entresuar és un simple element formatiu, sense que solgui comportar cap idea o noció especial que s'afegeixi a la del mot primitiu o la modifiqui. Aquests verbs, tant en català com en castellà, són molt nombrosos i sovint es corresponen: ensabonar i «enjabonar», envellir i «envejecer». Però aquesta correspondència no es dona, ni de bon tros, en tots els casos, cosa que constitueix la causa principal de les alteracions a què ens referim.

En algun cas, a un verb català format amb el prefix que comentem correspon un verb del castellà format amb el prefix a. Potser el principal és encertar derivat de cert sovint substituït indèdudament per «acertar». (I, anàlogament, n'hi ha que diuen «acert» en lloc de encert.) També és freqüentíssima la substitució de endevinar per «adivinar» (encara que endevinar no s'ha format sobre cap nom o adjectiu català, sinó sobre un verb llatí). Potser no tan corrents, perquè es tracta de verbs no tan usuals, són les substitucions de emmordassar, emmurallar i emmidonar, per les formes tributàries del castellà «amordassar», «amurallar» i «almidonar». (En el verb del cast. «almidonar», la síl·laba inicial no és cap prefix sinó la partícula que conserva del mot àrab primitiu, desapareguda en el mot del català midó.) Notem, també, el verb derivat de gran, engrandir en lloc del qual és usat algunes vegades «agrandar», és a dir, no únicament amb un altre prefix sinó amb una desinència d'un altre grup de la conjugació verbal. Albert Jané

ALBERT JANE.